

ARHEOLOZI NA NOVOM POSLU ■ RESTAURATORSKI RADOVI NA TEMELJIMA RIMSKE UTVRDE LOPAR

Potvrđena saznanja o kasnoantičkom gradu

Pronađen je **bedem istočnog zida fortifikacije te pregradni zid, ostaci keramičkog posuda, ulomci žrvnja**, fragmenti metalne kopče i primjerak kovanice, te od oružja metalna rimska kugla

Franjo DERANJA

NOVI VINODOLSKI ➔ Na tom mjestu bila je u 3. ili 4. stoljeću poslije Krista peterokutna utvrda iz vremena Rimljana. Zvala se Lopsica, a kasnije su joj naziv Novljani kroatizirali u Lopar. Utvrda je branila ovaj dio Velebitskoga kanala od najezda neprijateljskih vojski na brodovlju. Prema kronologiji, jasno je da je starija od staroga Novoga Grada, kako se Novi Vinodolski zvao u svojem predživotu! Tek mnogo kasnije, kada je već Novi bio svoj na svome, pa još i puna tri stoljeća nakon donošenja Vinodolskog zakona, Mleci su 1598. godine – a zapovjednik im je bio admiral Ivan Bembo – dobro protresli gradinu

Lopar i razorili je u znatnoj mjeri. No Novljani su, opet stoljećima kasnije, očekivali da će se potkraj 19. i na početku 20. stoljeća, baš na tom mjestu valjda, graditi hotel (turizam, posebice lječilišni turizam počeo je dobivati korijene novog pokreta pa onda i djelatnosti novog doba!), pa su pomogli srušiti dio utvrde Lopar?! Zli jezici govore, a nije to baš tako niti nevjerojatno, da su dio tog kamena, što je živim vapnom bio povezan u debele zidove, srušili i zdrobili u tucanik za neke svoje kuće (?!). Da ga je ostalo barem nešto više od jednog jedinog, i to još nepotpunog zida, Lopsica je u ovo naše vrijeme mogla biti prava turistička poslastica. Ovako je samo dobar povod

da se pokuša i nastoji pronaći još (po)nešto u zemljanoj i kamenoj podlozi nekadašnje antičke građevine.

Sondiranje terena

I to su odlučili u Hrvatskom restauratorskom zavodu, Službi za arheološku baštinu, a potporu tom projektu dala je i Uprava za zaštitu kulturne baštine, putem svojeg Konzervatorskog odjela u Rijeci, a sve je to u djelokrugu Ministarstva za kulturu RH.

– Nakon nedavnog sondiranja terena, sada je u protekla dva tjedna obavljeno arheološko-konzervatorsko otkopavanje u zemljištu jugoistočno od postojećeg zida novljanskog Lopara, u smjeru prema Vili Rustica, te Povilama, odnosno Klenovici i Senju. Tamo se širio nekadašnji grad-utvrda Lopsica. Ova kampanja potvrđuje ranija saznanja, rekla je prof. Đurđica Krišković, ravnateljica Narodnog muzeja u Novom Vinodolskom, ali će se – kako se nadaju arheolozi – tek prava slika ovog nalazišta upoznati i prepoznati kada radovi budu završeni.

Autentični sat povijesti

Radilište arheologa koji su na ovom iskopu radili pod vodstvom dipl. arheologa Andreja Janeša, posjetili su i učenici povijesne grupe novljanske Osnovne škole Iva-

Sat povijesti pred ostacima kasnoantičke utvrde za učenike povijesne grupe

LOPSICA

Obavljeno je arheološko-konzervatorsko otkopavanje u zemljištu jugoistočno od postojećeg zida novljanskog Lopara, u smjeru prema Vili Rustica te Povilama, odnosno Klenovici i Senju

na Mažuranića, s profesoricom povijesti i arheologije Antonijom Mažuranić.

– Bio je to za naše učenike svojevrsan i autentični sat povijesti što nam ga je održao arheolog Andrej Janeš, voditelj arheoloških radova. Pronađen je bedem istočnog zida fortifikacije te pregradni zid, ostaci keramičkog posuda, ulomci žrvnja, fragmenti metalne kopče i primjerak kovanice te od oružja metalna rimska kugla, rekla je Antonija Mažuranić, profesorica povijesti u OŠ Ivana Mažuranića.

– Radovi će biti nastavljeni iduće godine, a projekt istraživanja i konzerviranja utvr-

de Lopar predviđa nastavak arheološko-konzervatorskih radova do 2015. godine i u taj će posao biti utrošeno 700 tisuća kuna Ministarstva kulture, PGŽ-a i Grada Novog Vinodolskog – rekla je resorna pročelnica Vesna Mrzljak.

Dobra prilika da se napokon sazna više što, možda, još kriju ostaci novljanskog ali izvorno rimskog Lopara, a to znači ostaci kasnoantičke građevine – grada koji su morali pričekati 21. stoljeće da ih se prepozna koliko su vrijedni. I upoznavanja i čuvanja, nakon svih vrsta, povoda i protagonista rušenja, od mletačkog admirala Bemba do naših vremena!?

F. DERANJA